

Nr 22

Utrikesutskottets betänkande i anledning av motion om ett långsiktigt program för det nordiska samarbetet.**Motionen**

I motionen 1973:1108 av herrar Mundebo och Richardson (fp) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller att svenska regeringen i Nordiska ministerrådet upptar och driver frågan om uppgörande av ett långsiktigt nordiskt handlingsprogram, innehållande även riktlinjer för samarbetets framtida utveckling.

Motionärerna hävdar, under åberopande av de olika arrangemang som de nordiska länderna träffat i fråga om sin handelspolitiska orientering, att särskilda ansträngningar bör göras att vidareutveckla det nordiska samarbetet. De efterlyser bl. a. ett stort upplagt programarbete som skulle rikta uppmärksamheten på de väsentliga uppgifter som möter och framtvinga en mera långsiktig inriktning av arbetet än detta har i dag.

Utskottet

De nordiska länderna har genom samarbetsöverenskommelsen den 23 mars 1962 (det s. k. Helsingfors-avtalet) enats om bestämmelser avseende det fortsatta nordiska samarbetets innehåll och former.

I enlighet med beslut vid Nordiska rådets tjugonde session (19–24 februari 1972) har Nordiska ministerrådet till den tjugoförsta sessionens första samling (17–21 februari 1973) framlagt ett handlingsprogram som innehåller en konkretisering av arbetsuppgifter för det fortsatta samarbetet, liksom bl. a. en prioritering av uppgifterna.

I handlingsprogrammet förutses bl. a.

- etablering av en nordisk fond för teknologi och industriell utveckling,
- upprättandet av ett samarbetsorgan för materialprovning och kontroll,
- integration av de nordiska byggmarknaderna,
- undersökning av samarbetsmöjligheterna angående olja och gas,
- regionalpolitiska forskningsprojekt,
- gemensam forskning rörande kollektivtrafik,
- beslut om ingående av en miljöskyddsöverenskommelse,
- kraftigare åtgärder mot förorening av Östersjön, Öresund, Skagerrack och Kattegatt,
- tillsättande av en nordisk kommitté för arbetsmiljöfrågor.

Handlingsprogram på lagstiftningens område och inom kultursektorn, där samarbete pågått sedan länge, framlades samtidigt.

Det nordiska handlingsprogrammet godkändes av Nordiska rådet som därvid bl. a. förutsatte att ministerrådet företog en fortlöpande revision av handlingsprogrammet och successivt tog upp nya arbetsuppgifter. Betydelsen av ett snabbt genomförande av de föreslagna utredningarna underströks.

Vid Nordiska rådets tjugoförsta sessions andra samling (26–27 oktober 1973) redogjorde handelsminister Feldt som talesman för ministerrådet bl. a. för viktigare punkter i den utveckling som ägt rum sedan handlingsprogrammet antagits av Nordiska rådet.

Herr Feldt nämnde att arbetet inom ministerrådet varit inriktat på två huvudfrågor, nämligen dels genomförande av en utbyggnad av organisationen, dels igångsättande av det praktiska arbetet med det nordiska handlingsprogrammet. Beträffande den förstnämnda frågan konstaterade han sammanfattningsvis att förnyelsen av det nordiska samarbetets organisation nu i det väsentliga var genomförd. Därmed hade en fast grund lagts för den fortsatta utvecklingen av det nordiska samarbetet.

När det gäller det konkreta innehållet i samarbetet och främst uppföljningen av det nordiska handlingsprogrammet hade det gått alltför kort tid sedan rådet senast var samlat för att någon utförligare redovisning skulle vara motiverad. En sådan komme dock att lämnas i ministerrådets berättelse till 1974 års session.

Av de kommentarer som herr Feldt lämnade beträffande den senaste utvecklingen i det nordiska samarbetet framgår bl. a. följande.

På EG-området har samarbetet tagit sig uttryck bl. a. i fortlöpande kontakt mellan länderna under förhandlingarna, senast under de norska förhandlingarna om ett handelsavtal.

Vidare har i vissa konkreta frågor – här nämns bl. a. kol- och stålområdet samt trafikförsäkringskontrollen – ett samarbete på expertplanet etablerats.

Sammanfattningsvis kan beträffande EG-området konstateras att ett nordiskt samarbete redan är i gång på flera sektorer. Ministerrådet anser det angeläget att fortsätta och bygga ut detta samarbete.

När det gäller GATT-förhandlingarna har sedan april 1973 möten regelbundet ägt rum i en särskild nordisk samrådsgrupp. Det är ännu för tidigt att uttala sig om vad det nordiska samarbetet på detta område kan komma att leda till. Ministerrådet kommer att sörja för att det i alla frågor där det kan ha praktisk betydelse hålls fortlöpande och nära kontakter såväl mellan huvudstäderna som mellan förhandlingsdelegationerna i Genève.

Beträffande den förestående havsrättskonferensen har i kommunikén från det nordiska utrikesministermötet i Stockholm den 30 augusti redovisats vissa gemensamma nordiska ståndpunkter.

Konsumentfrågorna kommer i fortsättningen att ägnas ökad uppmärksamhet. Det torde finnas ett brett intresse i de nordiska länderna för ett utvidgat samarbete på detta område. Ministerrådet siktar nu närmast till att skapa en lämplig organisation för samarbetet.

Samarbetet inom byggsektorn har ägnats särskild uppmärksamhet vid Nordiska rådets session i februari. En planering av konkreta arbetsprojekt på detta område har påbörjats under hösten.

Den nordiska fonden för teknologi och industriell utveckling har börjat sin verksamhet och ministerrådet har fastställt generella prioriteringar för verksamheten. För närmaste verksamhetsår har följande programområden tagits upp, nämligen miljöteknik och yttre miljö, arbetsmiljö, hälsovårdsteknik, transportteknik samt materialteknik. Medel har avsatts för Nord-Test – det nordiska samarbetsorganet för materialprovning och kontroll – som alltså nu kan börja fungera.

Den nordiska miljöskyddskommitténs slutrapport med förslag till nordisk miljöskyddskonvention föreligger nu. Efter viss ytterligare beredning av frågan på tjänstemannaplanet är avsikten att konventionen skall kunna undertecknas vid ett ministerrådsmöte i samband med Nordiska rådets session i februari 1974. Konventionen bör i så fall kunna träda i kraft vid årsskiftet 1974–1975.

I en rapport som lagts fram av Nordiska kommunalrättskommittén har en inventering gjorts av det gränskommunala samarbetet i Norden. Med utgångspunkt i denna rapport övervägs nu den fortsatta behandlingen av dessa frågor på nordiskt plan.

En särskild ämbetsmannakommitté har tillsatts för att föra handlingsprogrammet vidare i fråga om samarbetet för en bättre miljö och bättre förhållanden i arbetslivet.

På initiativ av Nordens fackliga samorganisation har ministerrådet övervägt frågan hur kontakterna bör ske med olika intressegrupper i de nordiska länderna. I skrivelse till Nordens fackliga samorganisation har ministerrådet uttryckt sin önskan att utveckla det nordiska samarbetet i samverkan med parterna på arbetsmarknaden. Ministerrådet har vidare förklarat att man har för avsikt att hålla samorganisationen orienterad om frågor av särskilt intresse och öppna möjligheter för att organisationens synpunkter kan framföras vid behandlingen av sådana frågor i arbetsgrupper och ämbetsmannakommittéer. I en skrivelse till de nordiska arbetsgivarorganisationerna har ministerrådet förklarat att det ställer sig positivt till ett motsvarande samarbete med dessa.

På transportområdet kan nämnas två projekt som nu inletts, nämligen dels ett projekt angående inventering och utvärdering av tänkbara framtida kollektivtrafiksystem för olika nordiska tätortstyper, dels ett projekt som har till syfte att utveckla för nordiska förhållanden anpassade normer för beräkning av trafikvolymens och axeltryckets inverkan på väggroppen.

På kulturområdet uppmärksammas etableringen av två nya nordiska institut, det samiska och det vulkanologiska. Vidare har fattats beslut om en försöksordning med stöd till översättning av nordisk litteratur till andra nordiska språk. Inom arbetet med harmonisering av skolordningarna har verksamheten breddats betydligt, så att den framdeles kommer att i större utsträckning än nu inriktas på forskning- och utvecklingsarbete. Från kommittén för nordiskt TV-samarbete väntas en interimrapport

under hösten.

I enlighet med uttalanden i ministerrådets berättelse till Nordiska rådets senaste session har samarbetsorganen även påbörjat en omfattande utvärdering av den pågående verksamhet som finansieras över kulturbudgeten.

En överenskommelse som reglerar rättsställningen för de anställda i nordiska institutioner har utarbetats och väntas kunna undertecknas senare under året.

Utskottet finner att betydande framsteg gjorts inom viktiga områden under de senaste åren för att utveckla det nordiska samarbetet i Helsingfors-avtalets anda. Utskottet delar den uppfattning som kommit till uttryck i motionen 1973:1108 om önskvärdheten av att särskilda ansträngningar görs för att vidareutveckla det nordiska samarbetet i riktning mot ett program som omspannar alla samarbetsområden. Utskottet anser att detta bäst kan ske genom att det av Nordiska rådet antagna handlingsprogrammet successivt kompletteras på grundval av erfarenheterna från det konkreta samarbetet. I detta sammanhang erinrar utskottet om att ministerrådet vid Nordiska rådets session 1974 kommer att framlägga en redogörelse för uppföljningen av det nordiska handlingsprogrammet.

Under hänvisning till det som här anförts finner utskottet det ej erforderligt att riksdagen tar initiativ i enlighet med förslaget i motionen 1973:1108, varför denna motion avstyrks.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionen 1973:1108.

Stockholm den 4 december 1973

På utrikesutskottets vägnar

ARNE GEIJER

Närvarande: herrar Arne Geijer i Stockholm (s), Dahlén (fp), Bengtson i Jönköping (c), Palm (s), Korpås (c), Göransson (s), Turesson (m), Hellström (s), Ericson i Örebro (s), fru Nilsson i Kristianstad (c), herrar Nilsson i Stockholm (s), Hernelius (m) och Ullsten (fp).